

DI ANALYSE

Jonas Orebo Pyndt, Chefkonsulent
jopy@di.dk, 3377 4613
Camilla Munksgaard, Studentermedhjælp
camu@di.dk, 3377 4612

NOVEMBER 2016

Knaster i samarbejde om forskning – men også positive tendenser

Virksomheder vurderer danske universiteter til at ligge på et middelniveau i forhold til at indgå samarbejdsaftaler om forskning. Udfordringer knytter sig bl.a. til universiteternes manglende kommercielle forståelse, fordeling af rettigheder og fortolkning af loven. En række forhold synes dog at have forbedret sig over de senere år.

Analysens hovedkonklusioner

- Virksomhederne vurderer, at samarbejdet med universiteterne i forhold til indgåelsen af samarbejdsaftaler er på et middelniveau. Aalborg Universitet skiller sig imidlertid positivt ud.
- Virksomhederne angiver, at de især oplever udfordringer i forbindelse med universiteternes manglende forståelse for virksomhedernes proces ”fra patent til kommercialisering”.
- Derudover oplever virksomhederne udfordringer i forbindelse med fortolkningen af statsstøttereglerne på universiteterne, den danske lovgivning på området og en manglende klar juridisk linje fra jurist til jurist internt på universiteterne.
- Endvidere opleves der udfordringer i forbindelse med fordelingen af rettigheder til den udviklede forgrundsviden samt sikkerheden og prisen for at få rettigheder til viden frembragt af universiteterne.

- Kun knap en tredjedel af virksomhederne anvender term sheets i høj eller nogen grad i indledningen af deres forhandlinger. De virksomheder, der anvender term sheets, er meget positive.
- Det er oftest universiteternes aftaleskabeloner, der er udgangspunktet. Især de mindre og mellemstore virksomheder anvender universiteternes aftaleskabeloner.
- De fleste virksomheder vurderer, at samarbejdet med universiteterne i forhold til indgåelsen af samarbejdsaftaler overordnet set hverken er blevet lettere eller vanskeligere inden for de seneste fem år.
- Virksomhedernes vurdering af, hvor store en række konkrete potentielle udfordringer er, er dog mere positiv i dag end den var i 2011, hvor DI gennemførte en tilsvarende spørgeskemaundersøgelse.

Virksomheder har behov for viden udefra – antallet af samarbejder dog stagneret siden 2010

Forskningssamarbejde er vigtigt for virksomhederne

Forskningssamarbejde med universiteter er vigtigt for virksomheders innovation, produktivitet og vækst. Selv virksomheder med egne udviklingsafdelinger har en begrænset viden, hvorfor input, idéer og viden udefra er nødvendigt. Antallet af formelle samarbejdsaftaler om forskning mellem universiteter og virksomheder er dog stagneret siden 2010 på lidt over 2.000 samarbejdsaftaler om året.

Danske Universiteter har i oktober 2016 offentliggjort en analyse, der viser, at den årlige vækst i virksomheder, som samarbejder med danske universiteter, er 2,3 pct. højere end i virksomheder, der ikke samarbejder. Gode forudgående juridiske forhandlinger om emner som fordelingen af rettigheder, offentliggørelse, fortrolighed mv. er imidlertid en forudsætning for gode forskningssamarbejder.

Virksomhedernes vurdering af samarbejdet med universiteterne

Forskningstunge virksomheder har svaret

DI har i maj-juni 2016 gennemført en spørgeskemaundersøgelse om virksomhedernes forskningssamarbejder med de danske universiteter med særligt fokus på indgåelse af samarbejdsaftaler, herunder forhandling om rettigheder, pris, offentliggørelse og fortrolighed. 51 virksomheder har deltaget i undersøgelse, hvoraf 33 er større virksomheder, og 18 er mindre og mellemstore virksomheder med under 100 medarbejdere.

Undersøgelsen er udsendt til de mest forskningstunge virksomheder, der i DI's tidligere undersøgelser har angivet, at de har gennemført forskningssamarbejder med danske universiteter. Respondentgruppen kan derfor ikke opfattes som repræsentativ for alle danske

virksomheder. Formålet med undersøgelsen er således at få en indsigt i, hvordan de virksomheder, der ofte samarbejder med universiteterne, oplever forhandling og juridiske aspekter i forbindelse med samarbejdet.

Vurdering af de forskellige universiteter

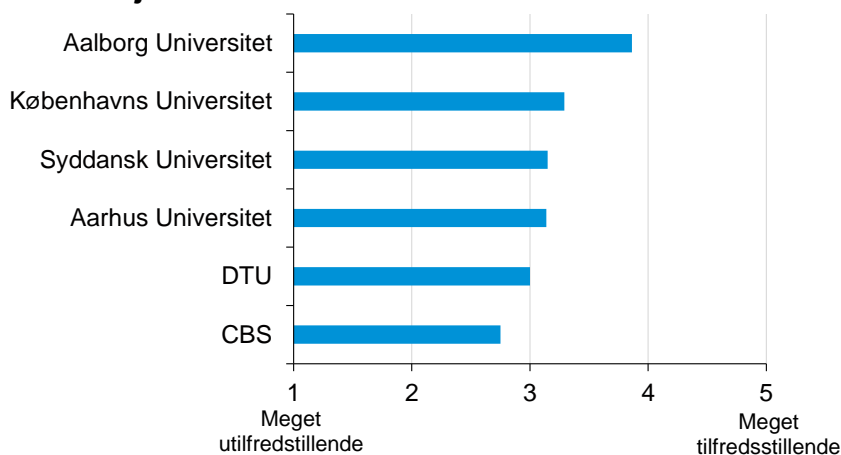
Samarbejdet med universiteterne vurderes middel

Virksomhederne er blevet spurgt til deres vurdering af samarbejdet med de forskellige universiteter i forhold til indgåelsen af samarbejdsaftaler. Overvejende set vurderer virksomhederne, at samarbejdet med universiteterne ligger på et middelniveau. På en skala fra 1 til 5, hvor 1="meget utilfredsstillende" og 5="meget tilfredsstillende", ligger universiteterne overvejende set på omkring 3.

Aalborg Universitet vurderes bedst

Aalborg Universitet skiller sig dog positivt ud med en gennemsnitsvurdering på 3,9. Flere virksomheder begrundet deres vurdering med, at de på Aalborg Universitet er mere smidige og pragmatiske i deres tilgang til virksomhedssamarbejde. Københavns Universitet vurderes som nr. 2 med en gennemsnitsvurdering på 3,3 efterfulgt af Syddansk Universitet og Aarhus Universitet.

Virksomhedernes vurdering af samarbejde med de forskellige danske universiteter i forhold til indgåelse af samarbejdsaftaler

Kilde: DI, 2016.

Note: Vurderinger af RUC og IT-universitetet er ikke medtaget pga. for få besvarelser.

Opgivne forskningssamarbejder

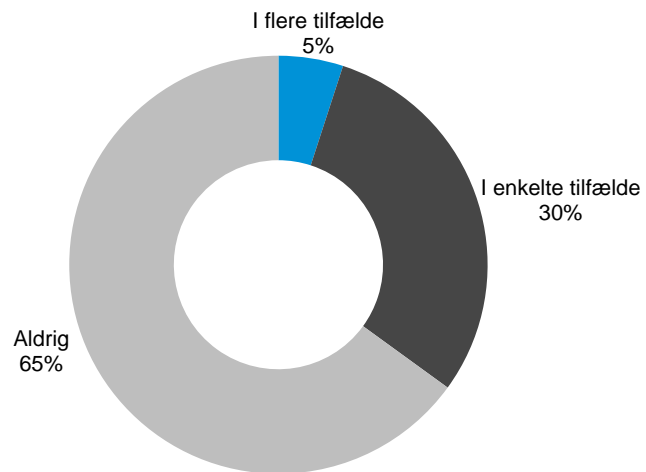
1 ud af 3 virksomhederne har opgivet samarbejder undervejs

Virksomhederne er blevet spurgt til, hvorvidt og hvor ofte de har opgivet et forskningssamarbejde med et dansk universitet. 30 pct. af virksomhederne har i enkelte tilfælde opgivet et samarbejde,

mens 5 pct. har gjort det i flere tilfælde. Langt størstedelen af virksomhederne har altså ikke opgivet et samarbejde, men flere af disse virksomheder understreger dog, at de har været tæt på at opgive et samarbejde pga. langsomme og ressourcekrævende forhandlinger.

Omfanget af opgivne forskningssamarbejder med et universitet

Kilde: DI, 2016.

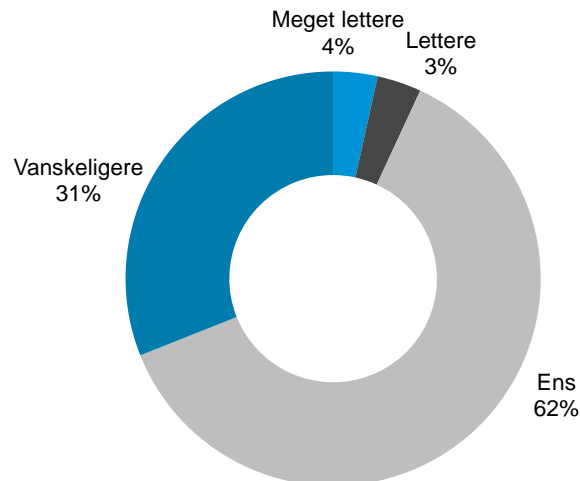
Sammenholdt med udenlandske universiteter

2 ud af 3 virksomheder oplever ingen forskelle på danske og udenlandske universiteter – 1 ud af 3 finder danske universiteter vanskeligere

Størstedelen af virksomhederne angiver, at de ikke oplever væsentlige forskelle på danske og udenlandske universiteter i forhold til, hvor let det er at indgå samarbejdsaftaler. 62 pct. af virksomhederne angiver dette. Der er imidlertid 31 pct. af virksomhederne, som mener, at det er vanskeligere at samarbejde med danske universiteter end med udenlandske universiteter.

Virksomhedernes vurdering af samarbejdet med danske universiteter om indgåelse af samarbejdsaftaler sammenlignet med udenlandske universiteter

Kilde: DI, 2016.

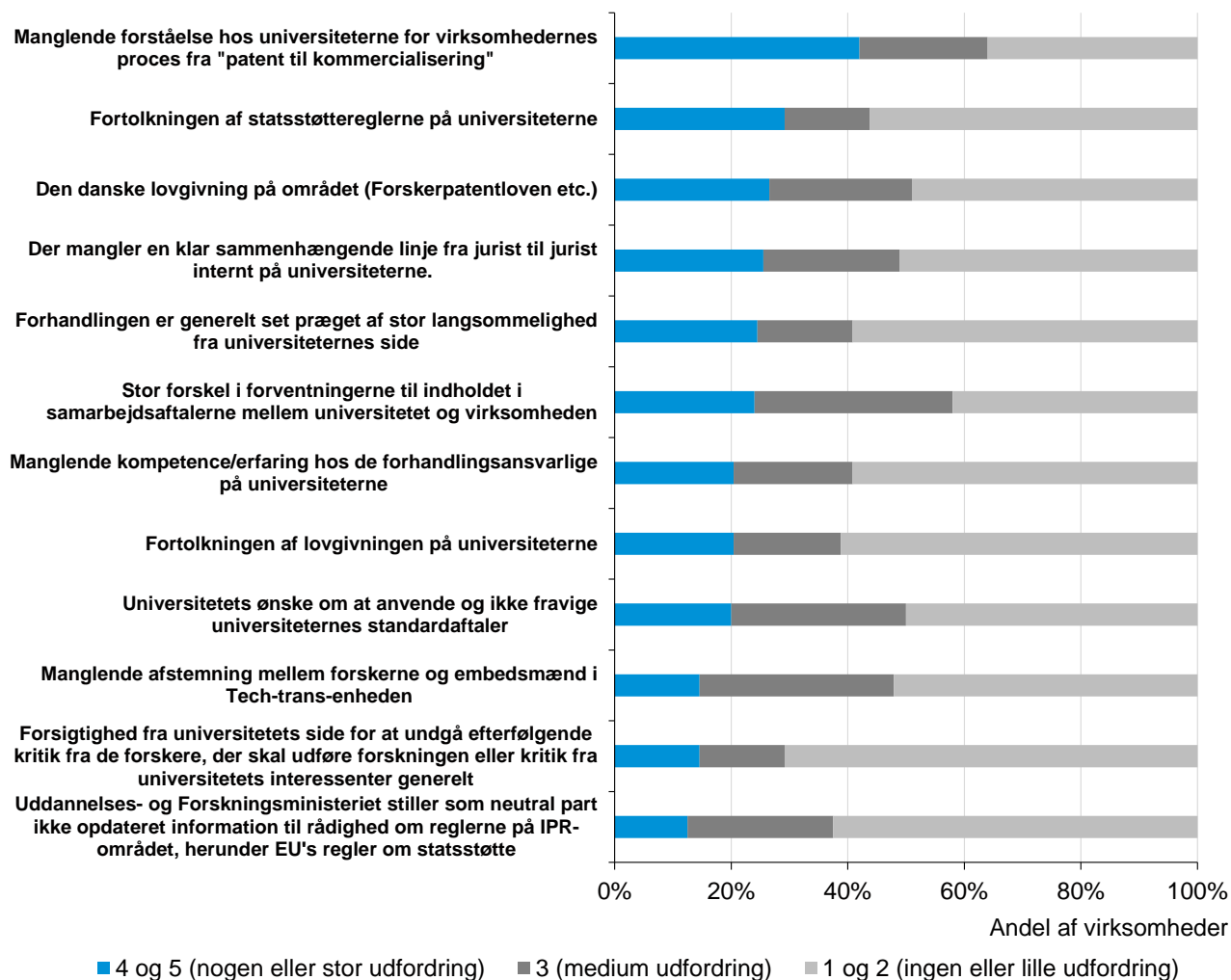
Nogle af de virksomheder, der angiver, at det er vanskeligere at samarbejde med danske universiteter peger på, at det især er de danske universiteters store fokus på patentrettigheder, der besværliggør forhandlingerne.

Blandt de virksomheder, der modsat giver udtryk for, at det er lettere eller i hvert fald ligeså let at samarbejde med danske universiteter, er der især nogle af de større virksomheder, der begrundet dette med, at virksomheden efterhånden har haft mange samarbejder med de danske universiteter. Derved har de dels fået forhandlet standardaftaler med de forskellige universiteter, ligesom de angiver, at det har skabt øget tillid mellem forhandlere i virksomhederne og på universiteterne, hvilket smidiggør samarbejdet.

Væsentlige udfordringer ved samarbejdet

Analysen går nu et spadestik dybere og fokuserer på de konkrete udfordringer, som virksomhederne oplever. Virksomhederne er derfor blevet bedt om at vurdere, hvad der har været de primære udfordringer i de tilfælde, hvor samarbejdet med et universitet har været vanskeligt. Virksomhederne er blevet bedt om at vurdere en lang række potentielle udfordringer på en skala fra 1-5, hvor 1="ingen udfordring" og 5="stor udfordring".

Primære udfordringer hvor samarbejdet med et universitet har været vanskeligt

Kilde: DI, 2016.

Den største udfordring er universiteternes manglende forståelse for virksomhedernes proces fra "patent til kommerialisering"

Virksomhederne giver udtryk for, at den største udfordring er manglende forståelse hos universiteterne for virksomhedernes proces fra "patent til kommerialisering". 42 pct. af virksomhederne har angivet enten 4 eller 5 ud for denne udfordring.

Derudover er fortolkningen af statsstøttereglerne på universiteterne og den danske lovgivning på området nogle af de centrale udfordringer. Henholdsvis 29 og 27 pct. af virksomhederne har givet disse udfordringer scoren 4 eller 5.

Det opfattes desuden som væsentlige udfordringer, at der mangler en klar sammenhængende linje fra jurist til jurist på universiteterne, at forhandlingen generelt er præget af stor langsommelighed fra

universiteternes side, og at der er stor forskel på virksomhedens og universitetets forventninger til indholdet i samarbejdsaftalerne.

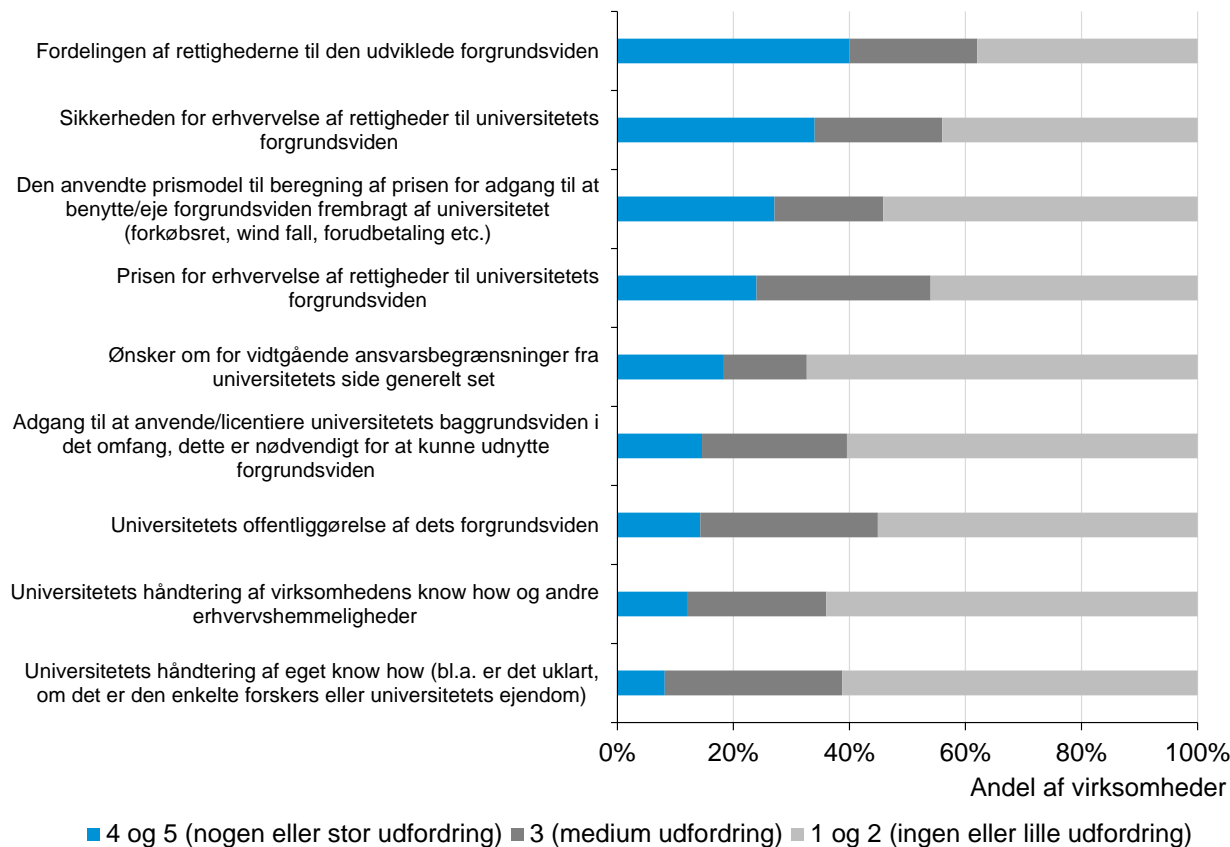
Udfordringer i forbindelse med forhandlinger om rettigheder og anvendelse af forskningsresultater

Virksomhederne er på samme måde blevet bedt om at vurdere en række potentielle udfordringer specifikt i forbindelse med forhandlinger om rettigheder og anvendelse af forskningsresultater. Dette spørgsmål går således mindre på rammebetingelserne og forhandlingssituationen og mere på det specifikke, juridiske indhold af aftalerne.

Virksomhederne vurderer, at fordelingen af rettigheder til den udviklede forgrundsviden er den primære udfordring. 40 pct. af virksomhederne giver denne udfordring scoren 4 eller 5. Derudover opfattes sikkerheden for erhvervelse af rettigheder til universitetets forgrundsviden, universiteternes beregning af prisen for adgang til at eje eller benytte den forgrundsviden, som er frembragt af universitetet, og selve prisen for rettigheder til universitetets forgrundsviden som nogle af de væsentligste udfordringer.

Fordelingen af rettigheder til den udviklede forgrundsviden er en stor udfordring

Primære udfordringer i forbindelse med forhandlinger om rettigheder og anvendelse af forskningsresultater i samarbejdsprojekter

Kilde: DI, 2016.

Udgangspunkt for forhandlingerne

DI har i undersøgelsen forsøgt at afdække, på hvilket grundlag forhandlingerne med universiteterne konkret foregår. Der er i den forbindelse spurgt til virksomhedernes brug af term sheets i forhandlingernes indledende fase. Et term sheet er en kort liste over parternes centrale krav i forhandlingerne, som udarbejdes som det første skridt i forhandlingerne.

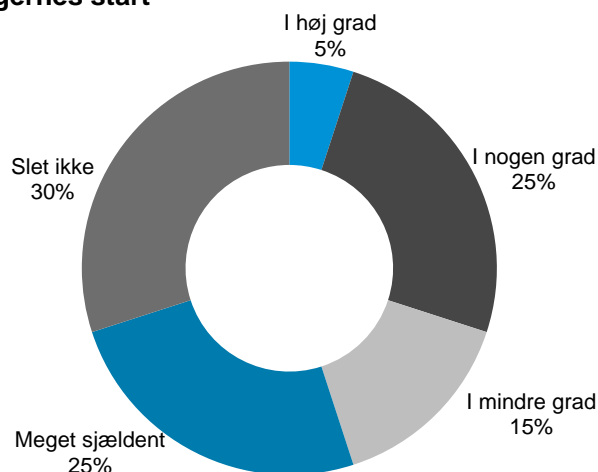
Brugen af term sheets er ikke meget udpræget

30 pct. af virksomhederne giver udtryk for, at de i nogen eller høj grad anvender term sheets, mens hele 70 pct. slet ikke, meget sjældent eller i mindre grad anvender term sheets.

Virksomhedernes anvendelse af term sheets ved forhandlingernes start

Kilde: DI, 2016.

De mindre og mellemstore virksomheders brug af term sheets afviger noget fra de større virksomheders, idet hele 50 pct. af MMV'erne slet ikke anvender term sheets, mens kun 19 pct. af de større virksomheder aldrig anvender term sheets.

Blandt de virksomheder, der slet ikke, meget sjældent eller i mindre grad anvender term sheets, er der mange af virksomhederne, der giver udtryk for, at de ikke kender til term sheets, eller at de i fremtiden vil overveje at bruge term sheets som udgangspunkt for forhandlingerne.

Mange af de virksomheder, der anvender term sheets, giver udtryk for, at brugen af term sheets gør de efterfølgende forhandlinger lettere. Desuden bliver det også muligt relativt hurtigt at finde ud af, om parterne kan blive enige om de centrale krav. Derved bliver virksomhederne fri for at bruge mange ressourcer på lange forhandlingsforløb, som alligevel ikke munder ud i en aftale, fordi parterne ikke kan blive enige om de mest centrale elementer i aftalen.

Det tyder således på, at dette er et område, hvor der er god mulighed for at forbedre og smidiggøre samarbejdet mellem virksomheder og universiteter.

Brugen af aftaleskabeloner

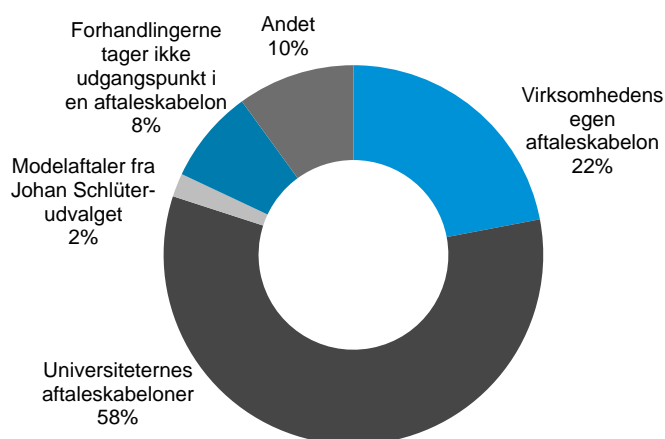
Virksomhederne er derudover blevet spurgt til, hvorvidt forhandlingerne tager udgangspunkt i en aftaleskabelon, og hvilken parts aftaleskabelon der oftest anvendes.

Positiv feedback på brugen af term sheets

Universiteternes aftaleskabeloner anvendes oftest

Kun 8 pct. af virksomhederne angiver, at forhandlingerne ikke tager udgangspunkt i en aftaleskabelon. For langt størstedelen af forskningssamarbejderne tager forhandlingerne altså udgangspunkt i en på forhånd konstrueret aftaleskabelon. 58 pct. af virksomhederne angiver, at forhandlingerne oftest tager udgangspunkt i universiteternes aftaleskabeloner, mens 22 pct. oftest anvender virksomhedens egen aftaleskabelon som forhandlingsgrundlag.

Virksomhedernes hyppigst anvendte grundlag for forhandlinger om samarbejdsaftaler med universiteterne

Kilde: DI, 2016.

10 pct. af virksomhederne har angivet kategorien ”andet”, og for langt de fleste af virksomhederne er dette enten et udtryk for, at brugen af aftaleskabelon varierer betydeligt fra aftale til aftale, eller at virksomheden har forhandlet konkrete standardaftaler med de universiteter, de typisk samarbejder med.

MMV'erne anvender i endnu højere grad universiteternes aftaleskabeloner

Også her er der en relativt stor forskel på MMV'erne og de større virksomheder, idet hele 78 pct. af MMV'erne angiver, at de oftest anvender universiteternes aftaleskabeloner, mens kun 47 pct. af de større virksomheder angiver dette. Nogle af MMV'erne peger bl.a. på, at de ikke har den juridiske kapacitet til selv at konstruere en skabelon.

De fleste virksomheder angiver ingen væsentlig udvikling

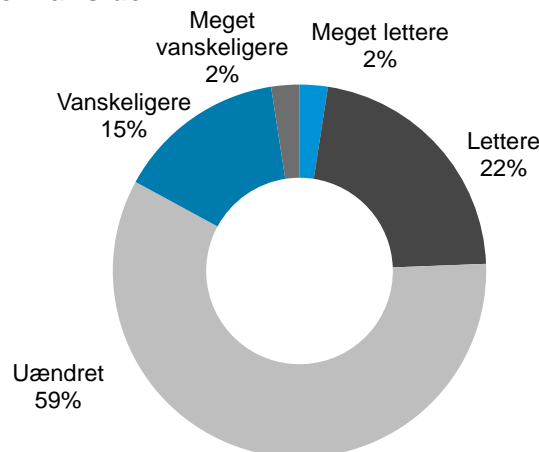
Udviklingen over de seneste fem år

Virksomhederne er blevet bedt om at vurdere indgåelsen af samarbejdsaftaler med universiteterne i dag sammenlignet med for fem år siden.

I den forbindelse er der 59 pct., der vurderer, at der hverken er sket en positiv eller en negativ udvikling i løbet af de seneste fem år. 24 pct. mener, at det enten er blevet lettere eller meget lettere at indgå samarbejdsaftaler med universiteterne sammenlignet med for fem år siden, mens 17 pct. mener, at det er blevet vanskeligere eller meget vanskeligere.

Virksomhedernes vurdering af indgåelsen af samarbejdsaftaler med danske universiteter sammenlignet med for fem år siden

Kilde: DI, 2016.

Sammenligninger med DI's undersøgelse fra 2011

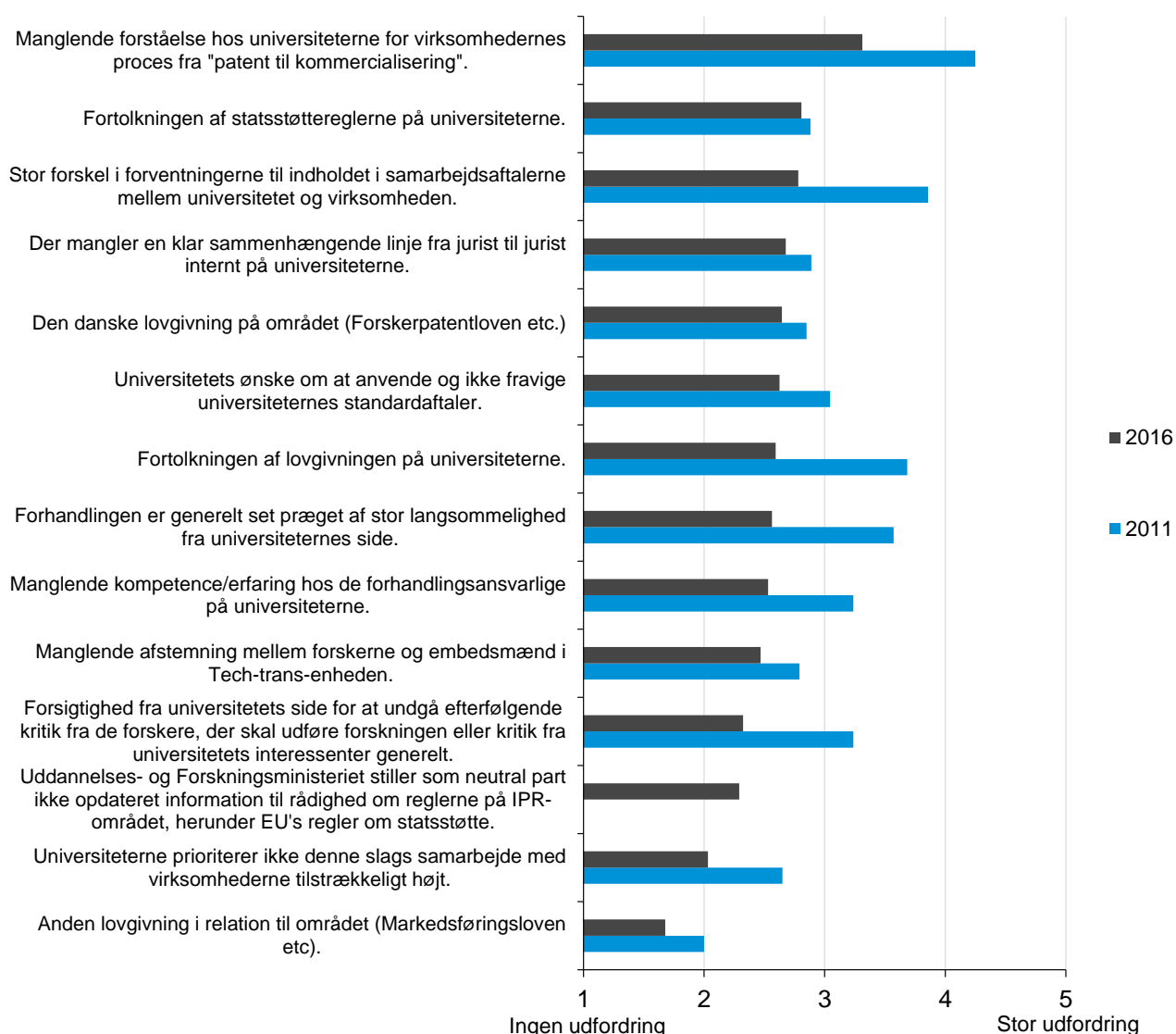
DI gennemførte i 2011 en tilsvarende spørgeskemaundersøgelse, som behandlede de samme problematikker som denne undersøgelse. Derfor kan undersøgelsen fra 2011 bruges til at analysere udviklingen siden da ved at se på, om virksomhederne vurderer udfordringerne i forbindelse med forskningssamarbejder som større eller mindre i dag i forhold til i 2011.

Undersøgelsen fra 2011 blev kun gennemført blandt større virksomheder, og derfor vil der i sammenligningerne mellem de to undersøgelser også kun tages udgangspunkt i besvarelserne fra de større virksomheder fra undersøgelsen i 2016.

Udfordringerne blev vurderet som større i 2011

Hvis man sammenligner virksomhedernes vurderinger i de to undersøgelser i forhold til de primære udfordringer i tilfælde, hvor samarbejdet med et universitet har været vanskeligt, ses det, at alle udfordringerne blev vurderet som større udfordringer i 2011 end i dag. Sammenligningen er baseret på virksomhedernes gennemsnitsvurdering af de forskellige potentielle udfordringer.

Virksomhedernes gennemsnitlige vurdering af de primære udfordringer i tilfælde af vanskelige samarbejder med universiteter

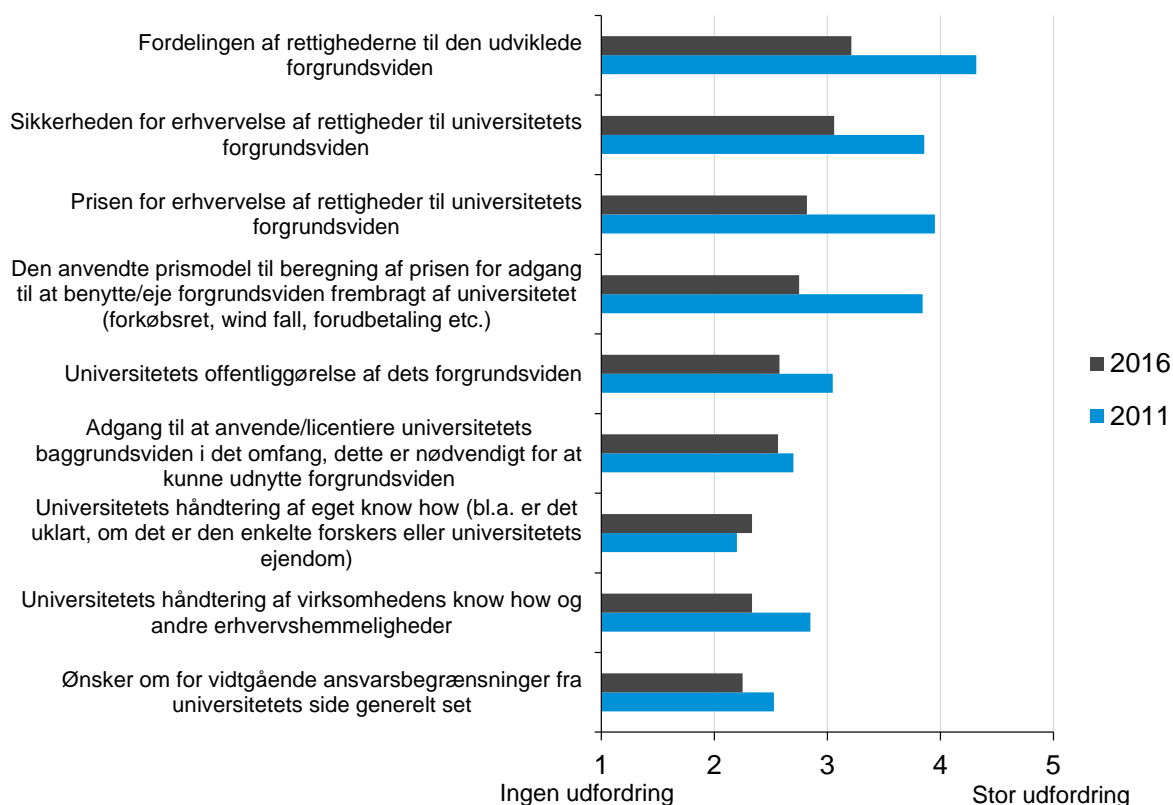

Kilde: DI, 2016. Svar fra større virksomheder.

Det samme billede tegner sig, hvis man sammenligner virksomhedernes vurdering af de primære udfordringer ved forhandlinger om

rettigheder og anvendelse af forskningsresultater. Også her vurderer virksomhederne udfordringerne noget mindre i dag, end de gjorde i 2011.

De primære udfordringer i forbindelse med forhandlinger om rettigheder og anvendelse af forskningsresultater i samarbejdsprojekter

Kilde: DI, 2016. Svar fra større virksomheder

Der er således noget, der tyder på, at der er sket en positiv udvikling. Selv om de fleste virksomheder angiver, at det er lige så let eller vanskeligt at samarbejde med universiteterne i dag, som det var for fem år siden, lader det til, at der er sket en positiv udvikling, når man kigger på de enkelte udfordringer i forbindelse med samarbejdet.